

בש"פ 3178/20 - איברהים אבו זייד נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 3178/20

לפני: כבוד השופט ע' גרוסקופף

העורר: איברהים אבו זייד

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר לפי סעיף 53 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות
אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1953

בשם העורר: עו"ד ליאור גולן

בשם המשיבה: עו"ד ורד חלאוה

החלטה

לפניי ערר על החלטת בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו (כב' השופטת מעין בן ארי) שניתנה ביום 21.4.2020 במ"ת 43804-03-16, במסגרתה נדחתה בקשתו של העורר לעיון חוזר בגובה ההפקדה הכספית שנקבע לשם המרת מעצרו מאחורי סורג ובריא במעצר תחת פיקוח אלקטרוני.

1. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, העורר ובנו, המואשם עמו באותו כתב אישום, קשרו קשר על מנת לגרום למותם של קרובי משפחתו ואחרים המסוכסכים עם הבן. בהמשך לכך, נטען כי העורר פצע אדם באמצעות דקירתו, ובנו המית אדם ופצע מספר אחרים (לפירוט נוסף ראו: בש"פ 2864/17 פלוני נ' מדינת ישראל (12.4.2017)). בגין מעשים אלה יוחסו לעורר מספר עבירות: רצח לפי סעיף 300(א)(2) ל, התשל"ז-1977 (להלן: "החוק"), ניסיון רצח לפי סעיף 305 לחוק וקשירת קשר לפשע לפי סעיף 499(א)(1) לחוק.

2. החל מיום 7.3.2016 מצוי העורר במעצר מאחורי סורג וברית. נכון למועד מתן החלטה זו, הוארך מעצרו עד תום ההליכים כבר ארבע-עשרה פעמים. לאחר מספר הארכות מעצר, הורה בית משפט זה לשירות המבחן, בשורת החלטות, לבדוק את היתכנותה של חלופה למעצר העורר מאחורי סורג וברית, ובכלל זה האפשרות להעבירו למעצר תחת פיקוח אלקטרוני (ראו: בש"פ 9567/17 מדינת ישראל נ' פלוני (19.12.2017); בש"פ 8357/18 מדינת ישראל נ' פלוני (2.12.2018); בש"פ 4164/19 פלוני נ' מדינת ישראל (25.6.2019)).
3. ביום 15.10.2019 קיבל בית משפט קמא (כב' השופט אברהם הימן) את המלצת שירות המבחן המעודכנת (שהוגשה ביום 9.7.2019), והורה על המרת מעצר העורר מאחורי סורג וברית במעצר תחת פיקוח אלקטרוני, תוך הטלת תנאים מגבילים, ובכלל זה: הפקדה כספית בסך של 50,000 ש"ח, הפקדת ערבות עצמית על סך של 100,000 ש"ח, הפקדת ערבות צד ג' על סך של 100,000 ש"ח על ידי כל אחד מהמפקחים, וכן איסור יציאה מהארץ.
4. המשיבה הגישה ערר על החלטה זו, בטענה שקיימים שיקולים רבים להותרת העורר במעצר מאחורי סורג וברית, לרבות רמת מסוכנותו וניסיונו להימלט מן הדין לאחר ביצוע המעשים המיוחסים לו. ביום 30.10.2019 דחה בית משפט זה את הערר, לעניין המרת מעצרו של העורר מאחורי סורג וברית למעצר בפיקוח אלקטרוני. יחד עם זאת, הורה בית המשפט על הגדלת הסכום שנדרש העורר להפקיד כתנאי להעברתו למעצר בפיקוח אלקטרוני, כך שעליו להפקיד סכום של 150,000 ש"ח (חלף 50,000 ש"ח). זאת, נוכח חומרת העבירות המיוחסות לעורר והחשש כי ינסה להימלט מאימת הדין (בש"פ 6753/19 מדינת ישראל נ' פלוני (כב' השופט אלכס שטיין)).
5. ביום 29.3.2020 הגיש העורר לבית המשפט קמא בקשה לעיון חוזר בתנאי המעצר, שעניינה הפחתת סכום ההפקדה הכספית שנקבע לשם העברתו למעצר בפיקוח אלקטרוני לסכום של 50,000 ש"ח, כאשר 30,000 ש"ח יפקיד כתנאי לביצוע ההעברה ואת יתרת הסכום יפקיד תוך 30 ימים ממועד תחילת מעצרו בפיקוח אלקטרוני. בד בבד, ביקש העורר להוסיף את בני משפחתו כערבים נוספים לשם הבטחת התייצבותו להמשך ההליך הפלילי נגדו (להלן: "הבקשה לעיון חוזר"). במסגרת הבקשה, טען העורר כי מצב החירום בארץ נוכח התפשטות נגיף הקורונה תומך בקבלת הבקשה, שכן העורר נכלל בקבוצות סיכון מפאת גילו ומצב בריאותו, וכי ההליך המשפטי בעניינו עלול להתעכב.
6. ביום 21.4.2020 דחה בית המשפט קמא (כב' השופטת מעין בן ארי) את הבקשה לעיון חוזר, מהטעם שהן חלוף הזמן והן הוספת ערבים מבני משפחתו של העורר לא מאיינים את העילות בגין נקבע גובה ההפקדה הנוכחי. כמו כן, נקבע כי מצב החירום הקיים בארץ איננו שיקול מכריע, קל וחומר כאשר אין צפי לעיכובים בניהול ההליך הפלילי בעניינו של העורר. על החלטה זו הוגש הערר המונח לפניי.
7. לעמדת העורר, יש להפחית את סכום ההפקדה הכספית שנקבע לשם העברתו למעצר תחת פיקוח אלקטרוני. זאת, בין היתר, נוכח מעצרו הממושך מאחורי סורג וברית, מצבו הבריאותי והכלכלי הרעוע, וכן העדר צפי קרוב לסיום ההליך. עוד נטען כי חלוף הזמן מעיד כי גובה ההפקדה הנוכחי אינו ריאלי מבחינתו, ועל פי ההלכה הפסוקה אין להחזיק נאשם במעצר רק בשל מצבו הכלכלי.
8. לשיטת המשיבה, גובה ההפקדה הכספית הנוכחי נדרש בשלחומרת המעשים המיוחסים לעורר, אשר מעידים על מסוכנות גבוהה, ולא רק בשל החשש להימלטות העורר מאימת הדין. בנוסף, טוענת המשיבה, כי ההליך בעניינו של העורר קרוב לסיומו.

9. ביום 20.5.2020 התקיים לפניי דיון במעמד הצדדים, במהלכו הביעה המשיבה את נכונותה להפחתה מסוימת בסכום ההפקדה שנקבע, בכפוף להטלת שעבוד על נכס של קרוביו או מכריו של העורר. בסופו של הדיון, ניתנה החלטתי לפיה על הצדדים להידבר ביניהם ולהודיע האם הגיעו להבנות. ככל שלא יגיעו להבנות, הוריתי לעורר לפרט את הצעתו לעניין שעבוד של נכס לשם העברתו למעצר תחת פיקוח אלקטרוני, ולמשיבה להציג את עמדתה לגבי הצעה זו.

10. בעקבות זאת, הגיש העורר ביום 8.6.2020 הצעה לפיה יפקיד סכום של 50,000 ש"ח על מנת לעבור למעצר בפיקוח אלקטרוני, בעוד יתרת הסכום (100,000 ש"ח) תובטח באמצעות שעבוד זכויותיו של דודו במקרקעין הנמצאים בכפר ג'דידה, אשר לדידו שווים עומד על כ-450,000 ש"ח. לחילופין, ביקש העורר להעמיד את גובה ההפקדה הכספית קרוב ככל הניתן לסכום של 50,000 ש"ח, המצוי בהישג ידו. המשיבה התנגדה להצעת העורר, בטענה שהחלופות שהוצעו לא מאיינות את עילות מעצרו של העורר. כמו כן, נטען כי מהצעת העורר עולים קשיים למימוש המקרקעין אותם הציע לשעבד.

11. ביום 10.6.2020 נעתרתי לבקשת העורר להגיש התייחסות נוספת (להלן: "התגובה המשלימה"). במסגרת התגובה המשלימה טען העורר כי המקרקעין המוצעים כשעבוד מהווים בטוחה הולמת להבטחת מעצרו תחת פיקוח אלקטרוני, תוך שהתייחס לכלל השגותיה של המשיבה בדבר הקשיים העולים מהצעת השעבוד. כמו כן, הביע העורר נכונות למלא כל תנאי אשר בית המשפט יקבע בעניין שעבוד המקרקעין, כך שיתאפשר לו לעבור למעצר תחת פיקוח אלקטרוני. לעמדת המשיבה, תגובתו המשלימה של העורר רק מבהירה את הקשיים שבמימוש השעבוד על המקרקעין המוצעים.

12. לאחר עיון בערר ובתגובות הצדדים, וכן לאחר ששמעתי את טיעוני הצדדים בעל-פה, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערר להתקבל באופן חלקי.

13. סעיף 52(ב) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: "חוק המעצרים") קובע כי "אדם המוחזק במעצר בשל אי יכולתו להמציא ערובה, רשאי לפנות בכל עת בבקשה לעיון חוזר". על פי ההלכה הפסוקה, משמעות סעיף זה היא שאין להשית על עצור ערובה כספית שאינה ריאלית, שכן יש בכך כדי להביא להשארתו של הנאשם במעצר שהוא אמור להשתחרר ממנו. הלכה זו נובעת הן מעקרון המידתיות המעוגן בחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, והן מתחושת הצדק (ראו: בש"פ 2137/96 רודמן נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(2) 504, 507-508 (1996); בש"פ 9694/02 רביזדה נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(1) 176, 181 (2002); בש"פ 4708/12 עבדאללה נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (21.6.2012)). זאת ועוד, בפסיקה נקבעה מעין חזקה, הניתנת לסתירה, לפיה ככל שחולף הזמן מבלי שהעצור שילם את הערובה שנקבעה כתנאי לשחרורו, כנראה שסכום הערובה אינו ריאלימבחינת יכולותיו הכלכליות (ראו: בש"פ 2309/18 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (28.3.2018); בש"פ 4422/18 מדינת ישראל נ' ליבוביץ, פסקה 3 (18.3.2018)).

14. בעניינינו, העורר מוחזק במעצר למעלה מ-4 שנים, כאשר כבר לפני כ-8 חודשים אישר בית משפט זה כיניתן להעבירו למעצר בפיקוח אלקטרוני תוך הטלת תנאים מגבילים, שהמרכזי בהם הוא הפקדה כספית משמעותית, שנקצבה לסכום של 150,000 ש"ח. ואולם, העורר לא הצליח לגייס סכום זה, ועל כן נותר עדיין במעצר מאחורי סורג ובריח. עובדות אלה מלמדות כי ההפקדה הכספית שנדרשה בשעתה גבוהה ככל הנראה מהסכומים המצויים בהישג ידו

של העורר. גם הניסיון לאתר נכס ששעבודו יאפשר הפחתה מוסכמת של סכום ההפקדה לא צלח, משהמשיבה דחתה, ומטעמים מוצדקים, את הנכס היחיד שהוצע על ידי העורר כבטוחה. מצב דברים זה מצדיק הפחתה של גובה ההפקדה הנדרשת מהעורר כתנאי להעברה למעצר בפיקוח אלקטרוני. מן הצד השני, לא ניתן להתעלם מניסיון העורר בעבר להימלט מאימת הדין, מחומרת המעשים המיוחסים לו ומכך שהמשפט מתקרב לסיומו. באיזון בין מכלול השיקולים הללו, מצאתי לנכון להפחית את סכום ההפקדה הכספית שהוטל על העורר לשם העברתו למעצר בפיקוח אלקטרוני, אך במידה מתונה, כך שסכנת חילוט הפיקדון תהווה עדיין איום משמעותי מבחינת העורר.

15. לאור האמור הריני להורות על קבלת הערר, כך שסכום ההפקדה שתידרש כתנאי להעברתו של העורר למעצר בפיקוח אלקטרוני יעמוד על סך של 100,000 ש"ח. מתוך הסכום האמור 80,000 ש"ח יהוו תנאי להעברה למעצר בפיקוח אלקטרוני, והיתרה תופקד בתוך 30 ימים ממועד ההעברה למעצר בפיקוח אלקטרוני. יתר התנאים המגבילים שנקבעו בהחלטת בית המשפט קמא מיום 15.10.2019 יותרו על כנם.

16. סוף דבר: הערר מתקבל באופן חלקי, כאמור בפסקה 15 לעיל.

ניתנה היום, כ"ו בסיון התש"ף (18.6.2020).

ש ו פ ט